

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6
תשובה	(4)	(2)	(4)	(4)	(4)	(2)

הטברים

1. **השאלה:** על פי הפסקה הראשונה, האינטלקטואלים הראשונים היו-

פתרון: נקרא את הפסקה במטרה להחין מי היו האינטלקטואלים הראשונים, בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

על-פי הפסקה, הכינוי "אינטלקטואל" נהגה על ידי עורך של עיתון יומימי בגרמניה בעיצומה של פרשת דרייפוס. על העורך נכתב שהוא "בחר לכנות בשם זה את אנשי הרוח שביקרו את הרשעתו של הקצין היהודי (דרייפוס) שנחשד בבגידה, וחתמו על עצומה הדורשת לערוך לו משפט חוזר". מכאן שאם האינטלקטואלים הראשונים ביקרו את הרשעתו של דרייפוס, הרי שניתן לקבוע כי האינטלקטואלים הראשונים היו **אנשי רוח שתמכו בדרייפוס**.

תשובה (4).

2. **השאלה:** לפי הגדרתו של יהודה שנהב בפסקה השנייה, מי מהבאים נחשב אינטלקטואל?

פתרון: נקרא את הפסקה במטרה להבין כיצד מגדיר יהודה שנהב את ה"אינטלקטואל", ולאחר מכן ניגש לתשובות המוצעות.

על פי הגדרתו של יהודה שנהב, האינטלקטואל הוא מי שמקיים את התנאים הבאים:

1. הוא מסתמך על מוניטין שרכש בתחום ידע אחד כדי לתרום לדיון בתחום אחר – פוליטיקה או מוסר.
2. הוא מתבטא בזירה הציבורית, שם הוא יכול להביע את עמדותיו מבלי להיפגע.
3. עמדותיו חורגות מן הסדר הקיים והוא מצביע על הפער בין הרצוי למצוי.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): רופאה שמצביעה בבחירות בעד מפלגת אופוזיציה ונגד מפלגת השלטון בארצה

התשובה אינה נכונה, שכן רופאה שמצביעה בבחירות בעד מפלגת אופוזיציה ונגד מפלגת השלטון בארצה אינה מקיימת את כל התנאים של יהודה שנהב להגדרת האינטלקטואל. על מנת להיחשב אינטלקטואל, על האדם להתבטא בזירה הציבורית, שם הוא מרגיש בטוח שלא יפגע בשל הצגת דעותיו (הכלל השני), אך במקרה זה הרופאה אינה מתבטאת בזירה הציבורית, אלא רק מצביעה בבחירות כמו כל שאר אזרחי המדינה. כמו כן, הרופאה אינה צריכה להסתמך על המוניטין שרכשה כרופאה כדי להצביע (הכלל הראשון).

תשובה (2): משוררת שמפרסמת תכנית לשיפור תנאי עבודתם של המורים

זו התשובה הנכונה, שכן משוררת שמפרסמת תוכנית לשיפור תנאי עבודתם של המורים מקיימת את כל התנאים של יהודה שנהב להגדרת האינטלקטואל. היא מסתמכת על המוניטין שרכשה כמשוררת כדי לתרום לדיון בתחום אחר, במקרה הזה כיצד ניתן לשפר את תנאי העבודה של המורים, היא משתמשת בזירה הציבורית כדי לפרסם את עמדתה מבלי לפחד להיפגע, והעמדה שהיא מציגה היא שיש צורך לשנות את המצב הקיים שכן כיום יש פער בין עבודתם של המורים לבין שכרם.

לצורך שלמות החסבר נעבור גם על שאר התשובות:

תשובה (3): כימאי מפורסם שממונה להיות שגריר המדינה באו"ם

התשובה אינה נכונה, שכן כימאי מפורסם שממונה להיות שגריר המדינה באו"ם אינו מקיים את כל התנאים של יהודה שנהב להגדרת האינטלקטואל. על מנת להיחשב אינטלקטואל, על האדם להציג עמדות החורגות מן הסדר הקיים (הכלל השלישי), אך במקרה זה אין כל התייחסות לעמדות אותן מציג הכימאי.

תשובה (4): פרקליט מוערך שמייצג בהתנדבות פעילי זכויות אדם שנעצר

התשובה אינה נכונה, שכן פרקליט מוערך שמייצג בהתנדבות פעיל זכויות אדם שנעצר אינו מקיים את כל התנאים של יהודה שנהב להגדרת האינטלקטואל. על מנת להיחשב אינטלקטואל, על האדם להסתמך על מוניטין שרכש בתחום ידע אחד כדי לתרום לדיון בתחום אחר (הכלל הראשון), ואילו במקרה זה הפרקליט מסתמך על הידע שרכש במסגרת עיסוקו כפרקליט, על מנת לעזור לפעיל זכויות האדם שנעצר.

תשובה (2).

3. השאלה: מה משתמע מהפסקה השלישית ביחס לעמדתו של נשיא צרפת כלפי ביקורתו של סארטר על הכיבוש הצרפתי באלג'יריה?

פתרון: נקרא את הקטע במטרה להבין מהי עמדתו של נשיא צרפת כלפי הביקורת של סארטר בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

בשורות 15-17 נכתב: " הפילוסוף הצרפתי סארטר קנה לו מעמד של נביא זעם בביקורתו החריפה והמדויקת נגד ממשלתו בשנות ה-50 של המאה ה-20, בגין המשך הכיבוש של אלג'יר. " מכאן שאם מספרים לנו שסארטר הביע ביקורת חריפה נגד ממשלת צרפת בגין המשך הכיבוש של אלג'יר, הרי שניתן לקבוע כי סארטר ונשיא צרפת החזיקו בעמדות מנוגדות.

בשורות 17-18 נכתב: " כאשר טענו תומכי הכיבוש באוזני נשיא צרפת שדברי סארטר מהווים בגידה, אמר להם הלה (נשיא צרפת): "לא נשליך את סארטר לצינוק". " מכאן שאם הנשיא הדף את הביקורת כנגד סארטר, והודיע כי הוא אינו מתכוון להענישו למרות שהוא מביע עמדות כנגד הממשל, הרי שניתן לקבוע כי הנשיא מגן על זכותו של סארטר להביע את עמדתו.

תשובה (4).

4. השאלה: לפי הפסקה הרביעית, לאיזו מהקביעות הבאות אין תימוכין בדברי גוטווין וגם לא בדברי זנד?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות. מכיוון שנשאלנו לאיזו מהקביעות אין תימוכין בדברי השניים, נפסול תשובות בהן מופיעות קביעות להן יש תימוכין בדבריהם.

תשובה (1): התקשורת ממעטת לפרסם דעות שחולקות על הסדר המדיני והחברתי הקיים

התשובה אינה נכונה, שכן לקביעה זו יש תימוכין בדבריו של גוטווין. לפי דברי גוטווין, השוק מחזיק באמצעי התקשורת, ולפיכך הוא אינו מאפשר את קיומו של דיון על מדיניות הממשלה (שורות 23-25).

תשובה (2): התקשורת האלקטרונית משפיעה יותר מהתקשורת הכתובה

התשובה אינה נכונה, שכן לקביעה זו יש תימוכין בדבריו של זנד. לפי דברי זנד, חל פיחות במשקלה של המילה הכתובה לטובת התקשורת האלקטרונית (שורות 26-27).

תשובה (3): משטר ההפרטה אינו מאפשר דיון ביקורתי במדיניות הממשלה

התשובה אינה נכונה, שכן לקביעה זו יש תימוכין בדבריו של גוטווין. לפי דבריו של גוטווין, מדיניות ההפרטה הובילה לכך שכוחות השוק דחקו הצידה דיון ביקורתי על מדיניות הממשלה בתחום המדיני והחברתי (שורות 23-24).

מכיוון שפסלנו 3 תשובות, הרי שתשובה (4) בהכרח נכונה.

תשובה (4): התקשורת האלקטרונית כפופה לכוחות השוק יותר מהתקשורת הכתובה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

5.

השאלה: איזו מהכותרות הבאות היא המתאימה ביותר לפסקה האחרונה?

פתרון: אנו מתבקשים למצוא "כותרת מתאימה" לפסקה האחרונה, כלומר את הנושא המרכזי בו הפסקה עוסקת. מכאן שעלינו לסכם אותה בקצרה ואז לבדוק את התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה מספרים לנו ששנהב, גוטווין וזנד סבורים שהאינטלקטואלים צריכים להמשיך ולאתגר את הממסד בסוגיות חשובות, גם במקרים שבהם יש קושי לעשות זאת. בהמשך מזהיר שנהב מפני מקרה נוסף של "בגידת האינטלקטואלים", שבו אינטלקטואלים צרפתיים שתקו ואף תמכו במגמות לאומניות גזעניות, ומדיגיש שבסוגיות חשובות אין לאינטלקטואלים את הפריבילגיה לשתוק.

מכאן שהפסקה עוסקת בעיקר בחשיבותם של האינטלקטואלים בחברה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הסוגיות המרכזיות שעליהן נדרשים האינטלקטואלים לחוות דעה כיום

התשובה אינה נכונה. שנהב אינו מציין מהן הסוגיות החשובות שעליהן נדרשים האינטלקטואלים לחוות דעה כיום. ה"לאומנות" וה"גזענות" מופיעות רק כחלק מדוגמה למקרה מהעבר שבו אינטלקטואלים שתקו ולא הביעו דעה למרות שהיו צריכים לעשות זאת, ולא כסוגיות מרכזיות שעליהן האינטלקטואלים נדרשים לחוות דעה כיום.

תשובה (2): כישלונות ומחדלים של האינטלקטואלים בעבר

התשובה אינה נכונה. אמנם מספרים לנו בקטע על מחדל של האינטלקטואלים בעבר, אך מדובר בדוגמה שבאה להראות שהאינטלקטואלים חיוניים לחברה, ולא בנושא המרכזי של הקטע.

תשובה (3): תרומתם המשמעותית של האינטלקטואלים לשיח הציבורי כיום

התשובה אינה נכונה. בפסקה אין כל אזכור לאופן שבו האינטלקטואלים תורמים לשיח הציבורי כיום, אלא רק אמירה שהם צריכים להמשיך ולתרום לו, בעיקר בסוגיות חשובות.

תשובה (4): תפקידם החיוני של האינטלקטואלים בחברה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

6.

השאלה: איזו מהטענות הבאות מתארת נכונה את הקשר בין מבנה הקטע לשתי השאלות שעליהן ביקשו החוקרים והעיתונאים המוזכרים בפסקה הראשונה להשיב?

פתרון: מכיוון ששאלנו שאלה כללית על הקשר בין מבנה הקטע לבין השאלות המופיעות בתחילתו, נסכם כל פסקה בקצרה בטרם ניגש לתשובות.

בפסקה הראשונה מציגים בפנינו את שתי השאלות עליהן נתבקשו החוקרים להשיב: מיהם ה"אינטלקטואלים" ומה מידת השפעתם על החברה כיום?

הפסקה השנייה עוסקת בהגדרת האינטלקטואל לפי שנהב.

הפסקה השלישית עוסקת במקרים מהעבר שבהם התערבו אינטלקטואלים.

הפסקה הרביעית עוסקת בפיחות שחל בנוכחותם ובהשפעתם של אינטלקטואלים כיום.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הפסקה השנייה מתמקדת בהגדרת מושג האינטלקטואל, ואילו הפסקה השלישית והפסקה הרביעית מתמקדות בהערכת השפעתם של האינטלקטואלים כיום

התשובה אינה נכונה, שכן הפסקה השלישית אינה עוסקת בהערכת השפעתם של האינטלקטואלים כיום.

תשובה (2): הפסקה השנייה מתמקדת בהגדרת מושג האינטלקטואל, ואילו הפסקה הרביעית מתמקדת בהערכת השפעתם של האינטלקטואלים כיום. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).